

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет
Кафедра етики, естетики і культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

« 21 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 031 Релігієзнавство
освітній рівень Перший (бакалаврський)
освітня програма Релігієзнавство
спеціалізація -
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2021/2022
Семестр 6
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: Нападиста Валентина Григорівна, канд. філос. наук, доцент кафедри етики, естетики і культурології

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. Маслюк Т. П. « 21 » 20 22 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ / 20 ___ н.р. (_____) « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: Нападиста Валентина Григорівна, канд. філос.наук, доцент кафедри етики, естетики і культурології

Затверджено

« 31 » 08 2021 р.

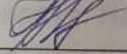
Зав. кафедри етики, естетики і культурології

 (Ірина МАСЛІКОВА)

Протокол № 2 від « 31 » 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № 1 від « 31 » 08 2021 року

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Промоківа на 2022-2023 ч.р. Лр № 2 від 31.08.22

Маслікова Т.Т.

ВСТУП

- 1. Мета дисципліни** – формування системи знань стосовно сучасних теоретичних досліджень феномену культурної ідентичності, задля розуміння/аналітичного огляду специфіки прояву культурної ідентичності та взаємодії її носіїв у сучасному світі як на особистісному так і на соціальному рівнях.
- 2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:**
  1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні культурологічні поняття та категорії; основи політології, етики, культури повсякденності; основні культурологічні теорії та методи культурологічних досліджень, у т.ч. методи філософії культури, культурної антропології, соціології культури.
  2. **Вміти** виокремлювати та аналізувати інформацію щодо проявів феномену культурної ідентичності, процесу культурної ідентифікації, номенклатури ідентитетів та ідентифікаторів та застосовувати основні терміни, категорії і класифікації культурології задля виокремлення та аналізу проблем культурної ідентичності в сучасному світі, специфіки та особливостей процесу культурної ідентифікації; передбачати ймовірні суперечності культурних ідентичностей в полікультурному світі, знаходити адекватні механізми їх вирішення та застереження.
  3. **Володіти елементарними навичками** роботи з консолідованою інформацією, а саме, отримувати та аналізувати інформацію з різних джерел та системно інтегрувати різнотипні інформаційні ресурси, формувати кінцевий інформаційний продукт з ознаками максимальної повноти, несуперечності, який би відповідав науковим вимогам та управлінським потребам вирішення/упередження суперечностей культурних ідентичностей.
- 3. Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна *«Проблеми культурної ідентичності»* належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у 6 семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів з основною тематикою міждисциплінарного дискурсу стосовно феномену ідентичності. Аналізується наукова «кар'єра» поняття «ідентичність» в історичному контексті міждисциплінарних досліджень (філософія, психологія, соціологія, політологія, культурологія та інш.), зокрема історія його виникнення, початкові змісти та еволюція сутностей. Визначається предмет, теоретико-методологічні основи, завдання, основні напрями та проблематика сучасних досліджень феномену ідентичності. Розглядається структура ідентичності, з'ясовуються її кінцеві засади – ціннісні детермінанти. Досліджується варіативність сутнісного наповнення поняття «культурна ідентичність». Виокремлюється проблемне поле культурної ідентичності. Розглядаються особливості процесу ідентифікації, номенклатура ідентитетів та ідентифікаторів, а також стратегії набуття культурної ідентичності. Основна увага приділяється суперечностям культурних ідентичностей в сучасному глобалізованому світі загалом та в Україні зокрема. Розглядаються суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі (Україна; країни Західної Європи (Іспанія, Бельгія, Великобританія), Туреччина, Ірак, Іран, Індія).
- 4. Завдання (навчальні цілі)** – надати студентам певну систему знань про сучасні дослідження феномену культурної ідентичності, основну проблематику, дослідницькі стратегії та методології вивчення культурної ідентичності. У результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях культурних ідентичностей сучасного глобалізованого світу, вміти здійснювати

аналітичний огляд та експертну оцінку суперечностей культурних ідентичностей у сучасному світі.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ФК 3. Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.

ФК 10. Здатність виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і їх застосування при аналізі актуальних суспільних проблем

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Основні варіації смислового наповнення терміну «ідентичність» в історичній динаміці наукових досліджень (філософія, психологія, соціологія, політологія, культурологія)	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, аналітична робота за першоджерелами, підсумкова контрольна робота	5
1.2	Предмет, теоретико-методологічні основи, завдання сучасних досліджень феномену ідентичності	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, аналітична робота за першоджерелами, підсумкова контрольна робота	5
1.3	Провідні наукові напрями та проблематику сучасного міждисциплінарного дискурсу стосовно феномену ідентичності	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, аналітична робота за першоджерелами, дискусії, підсумкова контрольна робота	4
1.4	Структурні різновиди ідентичності, домінантність/взаємозв'язок/ взаємообумовленість видів ідентичності	Лекція, самостійна робота	Проектна робота, дискусії, підсумкова контрольна робота	6
1.5	Детермінанти ідентичності та її кінцеві засади	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, аналітична	5

			робота за першоджерелами, дискусії, підсумкова контрольна робота	
1.6	Сутність відмінностей у змістових наповненнях поняття «культурна ідентичність» у сучасній гуманітаристиці	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, дискусії, підсумкова контрольна робота	5
1.7	Особливості процесу ідентифікації, номенклатуру ідентифікаторів та ідентифікаторів, а також стратегії набуття культурної ідентичності	Лекція, самостійна робота	Контрольна робота, дискусії, проектна робота, підсумкова контрольна робота	4
1.8	Зміст та наслідки суперечностей культурних ідентичностей у сучасному світі (Україна, країни Західної Європи (Іспанія, Бельгія, Великобританія); Туреччина, Ірак, Іран, Індія)	Самостійна робота, лекції	Проектна робота, дискусії, підсумкова контрольна робота	6
	Вміги:			
2.1	Аргументувати еволюцію смислових значень поняття ідентичність в науково-історичному та соціокультурному вимірі	Лекція, самостійна робота	Дискусії, контрольна робота, аналітична робота за першоджерелами, підсумкова контрольна робота	5
2.2	Пояснювати причини актуалізації сучасної риторики стосовно феномену ідентичності	Лекція, самостійна робота	Дискусії, проектна робота, підсумкова контрольна робота	4
2.3	Аналізувати феномен ідентичності крізь оптику рівнів та видів її прояву в контексті різноманітних індивідуальних та соціальних практик	Самостійна робота	Проектна робота	8
2.4	Аргументувати діалектику взаємозв'язку/взаємообумовленості, причини домінантності певних видів ідентичності в реаліях	Лекція, самостійна робота	Проектна робота, аналітична робота за першоджерелами, підсумкова	5

	соціокультурного простору глобалізованого світу		контрольна робота	
2.5	Виокремлювати ціннісні детермінанти культурної ідентичності як її кінцеві засади; знаходити та пояснювати причини варіативності ціннісного підґрунтя культурної ідентичності, вкоріненої у повсякденних практиках, світоглядних настановах, історико-політичному та загалом соціальному досвіді її носіїв	Лекція, самостійна робота	Проектна робота, підсумкова контрольна робота	5
2.6	Виокремлювати особливості ідентифікаційного процесу, його чинники, джерела і відповідно адаптувати змістовне наповнення та механізми втілення стратегій набуття культурної ідентичності	Лекція, самостійна робота	Проектна робота, підсумкова контрольна робота	5
2.7	Виявляти суперечності культурних ідентичностей, прогнозувати їх наслідки/впливи та надавати рекомендації задля упередження/зняття ймовірних конфліктних ситуацій у різних проявах життя соціуму		Проектна робота	8
Комунікація:				
3.1	Демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання; використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання сучасної наукової літератури задля розуміння проблем культурної ідентичності в сучасному світі	Лекція, самостійна робота	Дискусії, презентація проектної роботи та її обговорення	2
3.2	Презентувати результати здійсненого аналізу ціннісних детермінант культурної ідентичності певного суб'єкта (певної групи, нації, населення певного регіону, держави) у вигляді проектної роботи	Лекція, самостійна робота	Презентація проектної роботи та її обговорення	6
3.3	Брати участь у полеміці в процесі аудиторної роботи; вести дискусії стосовно суперечностей культурних ідентичностей в сучасному світі з використанням категоріально-поняттєвого апарату культурології	Лекція	Дискусії, презентація проектної роботи та її обговорення	2

Автономність та відповідальність:				
4.1	Самостійно шукати та критично опрацьовувати інформативні джерела стосовно культурної ідентичності, демонструючи достатнє володіння методами продукування консолідованої інформації	Самостійна робота	Проектна робота	4
4.2	Приймати самостійні рішення щодо вибору методів та форм власного аналітичного дослідження в умовах неструктурованої інформації	Самостійна робота	Проектна робота	4
4.3	Нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень проблем культурної ідентичності	Самостійна робота	Проектна робота	2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
	Програмні результати навчання																				
ПРН 8. Критично оцінювати й аналізувати інформацію різних джерел з релігієзнавчої проблематики.	+	+	+	+	+	+		+	+			+							+		+
ПРН 10 Аналізувати місце релігієзнавства в системі гуманітарного знання та суспільну роль релігієзнавця.									+	+	+	+	+	+		+			+	+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.8), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1 – 2.7; комунікація 3.1. – 3.3; автономність та відповідальність 4.1. – 4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Участь у дискусіях:** РН – 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3 – 20/30 балів.
2. **Аналітична робота за першоджерелами:** РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 2.1, 2.4 – 12/20 балів.
3. **Індивідуальна проектна робота:** РН – 1.4, 1.7, 1.8, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 12/23 балів.
4. **Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7, 2.1 – 4/7 балів.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння

матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складається із балів, отриманих за: 1) аудиторну роботу (участь у дискусіях); 2) самостійну роботу (аналітична робота за першоджерелами, індивідуальна проектна робота); 3) контрольну роботу.

Усі види робіт в семестрі мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на заняттях, під час яких відбувалися дискусії, студент може подати огляд та аналітику дискусійної проблематики у письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6 – 12 / 20 балів.

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Аудиторна робота: участь у дискусіях	До теми 3-10: упродовж семестру. У разі відсутності на заняттях, під час яких відбувалися дискусії, студент може подати огляд та аналітику дискусійної проблематики у письмовій формі	«2» x 10 = 20	«3» x 10 = 30
Самостійна робота	№1. До теми 1-4: аналітичні роботи за першоджерелами	«3» x 4 = 12	«5» x 4 = 20
	№2. До теми 5-10: індивідуальна проектна робота: аналіз ціннісних детермінант культурної ідентичності певного суб'єкта культурної ідентичності (за вільним вибором студента)	«12» x 1 = 12	«23» x 1 = 23

Контрольна робота	До теми 1-4	«4» x 1 = 4	«7» x 1 = 7
Загальна семестрова оцінка		48	80

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Участь у дискусії:

3 бали – доповнення змістовне, поглиблює/розширює коло обговорюваних питань;

2 бали – доповнення змістовне, але суттєво не розширює зміст дискусійного кола питань.

2. Самостійна робота:

№1. Аналітична робота за першоджерелами:

5 балів – студент опрацював необхідний текст, виокремив у ньому головні проблеми/питання та надав власний коментар.

3 бали – студент опрацював необхідний текст без повноти розуміння розглянутої в тексті проблеми, власний коментар недостатньо аргументований/відсутній.

№2. Індивідуальна проектна робота, присвячена аналізу ціннісних детермінант певного суб'єкта культурної ідентичності (за вибором студента):

23 бали – представлений дослідницький проект відзначається широтою охопленої інформаційної бази джерел (історико-фактологічні огляди, експертні висновки, аналітичні доповіді, соціологічні дослідження, огляд провідних ЗМІ, заяви політичних діячів, офіційних речників представників державних інституцій, представників громадських організацій та інш.); максимальною кількістю охоплених при аналізі структурних елементів культурної ідентичності; чіткою аргументацією, що має як фактологічне підтвердження так і теоретичне осмислення конфігурації виявлених ціннісних детермінант; виявленими суперечностями культурних ідентичностей; віднайденими кореляціями суперечностей з існуючими проблемами соціального/політичного/економічного ландшафту; прогнозами щодо майбутнього та порадами щодо запобігання/зменшення/усунення суперечностей культурних ідентичностей.

12 балів – представлений дослідницький проект не відзначається різноманітністю інформативних джерел, повнотою охоплених при аналізі структурних елементів культурної ідентичності, відсутня аргументація щодо виокремленої конфігурації ціннісних детермінант культурної ідентичності, виявлені суперечності не мають переконливого підтвердження щодо кореляції з соціо-політично-економічною реальністю.

3. Контрольна робота:

7 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставлених питань, посилається на обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність у викладенні тексту модульної роботи.

6 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, та бракує достатньої аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставлених питань, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність у викладі тексту модульної роботи; допускаються несуттєві неточності.

5 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених питань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

4 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Відсутня самостійність у викладенні відповідей на поставленні питання.

4. Підсумкова контрольна робота (два питання):

10 балів(за кожне питання) – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність,

незаангажованість у викладеній відповіді на поставлені питання.
6 балів (за кожне питання) – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1. Феномен ідентичності в контексті міждисциплінарних досліджень</i>				
1.	Тема 1. Феномен ідентичності в сучасному соціогуманітарному дискурсі	4		4
2.	Тема 2. Структура ідентичності	4		4
3.	Тема 3. Кінцеві засади культурної ідентичності	4		4
4.	Тема 4. Стратегії набуття культурної ідентичності	4		4
5.	Контрольна робота	2		2
<i>Частина 2. Суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі</i>				
6.	Тема 5. Ціннісні детермінанти культурної ідентичності: виклики українського сьогодення	2		4
7.	Тема 6. Культурні ідентичності корінних народів Криму	2		4
8.	Тема 7. Суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі: Каталонія, Країна басків, Галісія, Валенсія	2		4
9.	Тема 8. Суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі: Фландрія, Валлонія.	2		4
10.	Тема 9. Суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі: Шотландія, Уельс	2		4
11.	Тема 10. Суперечності культурних ідентичностей в сучасному світі: Курдистан, Кашмір	2		4

12.	Індивідуальна проєктна робота: аналіз ціннісних детермінант культурної ідентичності певного регіону за вільним вибором студента			18
	ВСЬОГО	30		60

Загальний обсяг **90 год.**, у тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:(Базова)

1. *Декомб В.* Клопоти з ідентичністю. – К.: Стилос, 2015. – 281 с.
2. *Инглхарт Р.* Культура и демократия// Культура имеет значение.URL: http://royallib.com/book/hantington_samyuel/kultura_imeet_znachenie.html
3. *Нагорна Л.* Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань/ Лариса Нагорна. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. –272 с.
4. *Сміт Е.* Національна ідентичність. – К.: Основи,1994. – 224 с.
5. *Хесле В.* Кризис индивидуальной и коллективной идентичности // Вопросы философии. – 1994.–№10.–С. 112–123.

Додаткова:

1. *Бистрицький Є.* Національна ідентичність і громадянське суспільство / Є Бистрицький, С. Пролеєв, С. Лозниця. –К.:Дух і літера, 2018. – 464 с.
2. *Богомолов О., Семиволос І., Данилов С.* Іслам і політика ідентичності в Криму: від символічних війн до визнання культурного розмаїття. – К., 2009.– 56 с.
3. *Бойчук С.С.* Феномен культурної ідентичності:філософсько-методологічний аналіз: автореф. дис... канд. наук: 09.00.04 – К.,2009. – 20 с.
4. *Гаусс К.-М.* Зникомі європейці. – К.: Темпора, 2016.–300 с.
5. *Гаусс К.-М.* Європейська абетка. – Чернівці: Книги-XXI, 2017. – 192 с.
6. *Гібернау М.* Ідентичність націй. – К.: Темпора,2012. –304 с.
7. *Донскіс Л.* Збентежена ідентичність і сучасний світ. – К.: Факт, 2010. – 312 с.
8. *Исламская идентичность в Украине / А.В.Богомолов, С.И Данилов, И.Н Семиволос, Г.М.Яворская.* – К.: ИД "Стилос", 2006. – 200 с.
9. *Козловець М. А.* Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації.- Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка,2009.–558 с.
10. *Лисий І.Я.* Культурна ідентичність: культурні виміри націй у баченні М. Гібернау / Лисий І. Я. // Наукові записки НаУКМА. – 2014. – Т. 154 : Філософія та релігієзнавство. – С. 11–17.URL: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/3162/1/Lysyi_Kulturna_identychnist_kulturni.pdf
11. *Луцишин Г. І., Червінка І. М.*Шотландія та Каталонія: спільне та відмінне у боротьбі за незалежність// Гілея . – 2016. – Вип. 105.
12. *Мадей М. Н.* Проблема культурної ідентичності. URL: http://www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Kaf_kult/Publications/kult_identyty_madey.pdf
13. *Масенко Л.* Конфлікт мов та ідентичностей у пострадянській Україні.–К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2020.– 176 с.
14. *Муляр В. І.* Ідентичність людського індивіда в епоху постмодерну// Гілея .-2020.-№5.

15. *Носова Г. Ю.* Невизначеність соціального процесу: навколо ідентичності.– К.: Стилос, 2016. – 112 с.
- 16.
17. *Фукуяма Ф.* Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. – К.: Наш формат, 2020. – 192 с.
18. *Шмиголь М. Ф., Юшкевич Ю. С.* Світоглядні основи феномену ідентичності та проблеми її трансформації в сучасному інформаційному суспільстві // Гілея .- 2020.-№2